

LEGAL SCIENCES

Юридичні обов'язки і законність: теоретичні аспекти взаємодії

О. П. Карманюк

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, м. Київ, Україна

Paper received 18.08.2016; Accepted for publication 01.08.2016.

Анотація. У пропонованій статті визначено теоретичні особливості понять “юридичні обов'язки” і “законність”, з'ясовано категорії, які поєднують ці поняття, визначено взаємовплив зазначених понять; обґрунтовано правила, які сприяють реалізації юридичних обов'язків, а відтак підтриманню законності в суспільстві.

Ключові слова: юридичні обов'язки, юридична конструкція, законність, суб'єкти і об'єкти законності, правовідносини, правопорядок.

Підвищення цінності права в посткомуністичних суспільствах є одним з найважливіших завдань сьогодення. Гідний рівень життя кожної людини в сучасній державі можливий лише за умов наявності в суспільстві правопорядку, який визнається і підтримується більшістю населення. Створити справедливий устрій можливо залучивши всіх активних суб'єктів суспільного життя. Кожен має свою роль і свої обов'язки у процесі державотворення. Відомо, що не може бути ефективної практичної діяльності без відповідної теорії і навпаки. Тому завданням теоретиків держави і права є аналіз правових і політичних процесів у суспільстві, що дає можливість перевіряти існуючі теорії, створювати нові концепції і, найважливіше, формувати правову свідомість, необхідну для розвитку правової держави.

Виходячи з цього, на сьогодні більшої уваги потребує поняття “законність”. У науковій літературі останнім часом переважає таке поняття як “верховенство права”, а “верховенству закону” приділяється щоразу менше уваги, інколи воно вважається не актуальним або таким, що непотрібне в сучасній теорії правової держави. Проблема полягає в тому, що багато науковців посткомуністичних суспільств якщо критикують якісь поняття чи теорії, то вже повністю, не вибираючи в них раціональних ідей. На нашу думку, такий підхід не є правильним. Завжди необхідно уважно аналізувати теорії і виважено вибирати те, що можна застосувати до сьогодення, до нових умов.

Така ж ситуація склалася з поняттям “юридичних обов'язків”. В СРСР основна увага приділялася обов'язкам громадян, науковці аналізували їх в основному разом із суб'єктивними правами. Після розпаду Радянського Союзу критикували все, що було пов'язане з тоталітарним режимом і акцент змістився на права людини. На сьогодні обов'язкам людини, громадянина приділяється дуже мало уваги. Ще складніша ситуація з обов'язками держави, невиконання яких уже стало нормою. Очевидно, що встановлення правопорядку в суспільстві потребує на теоретичному рівні приділити належну увагу таким поняттям як “юридичний обов'язок” і “законність”, а також їхній взаємодії.

Цим поняттям приділена незначна увага у навчальній літературі з теорії права. В статті використані посібники українських і російських авторів, таких як, П. Рабіновича, О. Скакун, Т. Радько, В. Нерсисянца, А. Піголкіна, де розкривається основний зміст юридичних обов'язків і законності. Також корисними для дослідження стали наукові публікації українських

і російських юристів – Ю. Шемшученка, Н. Оніщенко, О. Ющика, О. Білоскурської, С. Алексєєва, О. Кдлян щодо окремих аспектів даної проблематики. Однак розглядаються зазначені поняття, як правило, окремо одне від одного, в контексті різноманітних тем, наприклад, розуміння права, правопорядку, конституційних обов'язків, поведінки особи в суспільстві, а метою цієї статті є з'ясувати зв'язок між юридичними обов'язками і законністю. Завдання полягають у визначенні теоретичних особливостей понять “юридичні обов'язки” і “законність”; у з'ясуванні теоретичних категорій, які поєднують ці поняття; у визначенні взаємовпливу юридичних обов'язків і законності; в обґрунтуванні правил, які сприяють реалізації юридичних обов'язків, а відтак підтриманню законності в суспільстві.

Юридичний обов'язок визначають як закріплену в юридичних нормах і забезпечувану державою необхідність певної поведінки суб'єкта, спрямованої на здійснення його відповідного основоположного обов'язку [9, с. 100]. Найчастіше обов'язки розглядаються в контексті правовідносин, що має безпосереднє відношення до режиму законності в суспільстві. Зокрема, суб'єктивний юридичний обов'язок розуміється як вид і міра належної (або необхідної) поведінки суб'єкта права, що встановлені юридичними нормами для задоволення інтересів правомочної особи і забезпечуються державою. Структура суб'єктивного юридичного обов'язку розглядається як зворотна сторона суб'єктивного юридичного права і включає три елементи: 1) необхідність зобов'язаного суб'єкта здійснювати певні дії (активні обов'язки) або утриматися від них (пасивні обов'язки); 2) необхідність зобов'язаного суб'єкта реагувати на законні вимоги правомочної сторони (наприклад, обов'язок виконувати умови договору); 3) необхідність нести юридичну відповідальність (зазнавати позбавлення прав особистого, майнового чи організаційного характеру) у разі відмови від виконання юридичних обов'язків або несумлінного їх виконання, що суперечить вимогам правової норми (наприклад, обов'язок боржника платити неустойку за невиконання умов договору) [11, с. 352, 354].

Український юрист О. Ющик, аналізуючи розуміння обов'язку в теорії права, зазначає, що обов'язок є домінуючим у правовідносинах, оскільки від поведінки зобов'язаної особи залежить можливість реалізації права іншою особою. По-перше, відзначає науковець, правовий обов'язок є безпосереднім виразом правової сили суб'єктивного права; по-друге, суб'єктивне

волевиявлення зобов'язаного індивіда, що надає задоволення суб'єктивному праву, стає формою прояву своєї протилежності – законності вимог праводомання; по-третє, здатність індивідуальної поведінки задовольняти домагання інших суб'єктів надає суб'єктивному волевиявленню, втіленому у правовому обов'язку, безпосередньо суспільну форму. Перевага права над обов'язком, про що часто говориться в теоретичних працях, полягає, на думку О. Ющика, лише у тому, що суб'єктивне право виражає інтерес свого суб'єкта, а обов'язок є формою, що відображає відсутність власного інтересу суб'єкта [13, с. 190]. Хоча саме в контексті розгляду взаємодії юридичних обов'язків і законності, стає очевидним, що особа, яка хоче користуватися правами людини і громадянина є зацікавленою в тому, щоб у державі були законність і правопорядок, і тому вона свідомо виконує покладені на неї обов'язки.

Російський науковець С. Алексєєв зазначає, що об'єктивна необхідність певної поведінки не завжди усвідомлюється індивідом, на неї впливає багато інших антисоціальних чинників. Крім того, “обов'язок – це як необхідна, так і можлива поведінка і тому, що за сприятливого позитивного ставлення особистості його реалізація в об'єктивно необхідній поведінці настає лише за певних умов, передбачених правовою нормою” – зазначає науковець [2, с. 230-231]. Він аналізує юридичний обов'язок в контексті правового статусу, правовідносин, а також як елемент правової норми. Розглядаючи складові норми права: умови її дії (гіпотеза), взаємні права і обов'язки суб'єктів (диспозиція), можливі наслідки (санкція), С. Алексєєв зазначає, що на практиці ці елементи можуть міститися в окремих положеннях закону. “Щоб увести юридичну норму в цілому, виявляється необхідно вписати текст закону в модель логічної норми – норми із всім набором необхідних для неї елементів” – наголошує науковець. Часто положення, що стосуються одного об'єкта містяться в різних законах. Відтак для того, щоб ефективно здійснювати регулювання суспільних відносин, дотримуватись приписів законів, виконувати обов'язки, необхідно здійснити певну систематизацію або створити типову модель використання. Останню С. Алексєєв називає юридичною конструкцією, яка у кожній галузі має свої особливості. У сфері публічного права юридична конструкція прав, обов'язків і відповідальності містить такі складові: 1) імперативне повеління (веління) компетентного владного органу; 2) обов'язок “суб'єкта підкорення” виконати повеління; 3) контроль і нагляд за виконанням; 4) форми і порядок оскарження [1].

Однак, навіть обов'язки, зафіксовані в нормативно-правових актах, з дотриманням всіх вимог законодавчої техніки, не забезпечать належну поведінку осіб, які повинні їх виконувати. На це впливає дуже багато чинників. Одним з найважливіших, від якого залежить рівень виконання обов'язків у суспільстві, є законність. У науковій літературі законність розглядається в різних аспектах: як метод здійснення державної влади, як політико-правовий режим (В. Борисов), як елемент демократії (І. Самошенко), як принцип права (І. Сабо, С. Алексєєв), як основний принцип діяльності державних органів і посадових осіб (В. Кудрявцев) [10, с. 341]. Серед радянських науковців найбільш поши-

реними були два підходи до розуміння законності: 1) чітке і неухильне виконання учасниками суспільних відносин законів та інших правових актів прийнятих на їх основі; 2) складова частина демократичного режиму, ознаками якої є всезагальність, універсальність закону, його обов'язковість для всіх членів суспільства. Відповідно до цих підходів частина науковців (І. Самошенко, В. Чхиквадзе, І. Сабо, С. Зіве) вважають, що законність виникла в період демократичних революцій, коли йшла боротьба проти дискримінаційної системи феодалного права і в основі лежала ідея формальної рівності і універсальності, всезагальності закону для всіх членів суспільства, без будь-яких обмежень. Ці автори вважають, що законність може бути лише в умовах демократичного режиму. Інші науковці (М. Строгович, С. Братусь, С. Кечек'ян, О. Йоффе, М. Шаргородський) вважали, що законність існує в будь-якому суспільстві, що будь-яка влада, яка видає закони, піклується про їх втілення, оскільки вони є вираженням її волі [5, с. 505-506].

У сучасних російських працях з теорії держави і права законність характеризується як особливе самостійне суспільно-політичне явище, що характеризує існуючу правову систему. Виділяють три аспекти законності: 1) обов'язковість права (законність розглядається як проекція, специфічний вираз властивостей права як нормативного інституційного утворення; зазначається, що писане право має сенс лише тоді, коли його нормативні приписи реально, фактично втілюються в життя); 2) ідея законності (формування у правосвідомості ідеї про доцільність і необхідність такої реальної правомірної поведінки всіх учасників суспільних відносин, за якої не було б місця для свавілля); 3) формування правозаконності (утвердження в суспільстві режиму законності означає наявність таких реальних нормативних чинників (вимог), які покликані розповсюджувати на суспільні відносини стан юридичної правомірності, реальності і ефективності правового регулювання, що базується в громадянському суспільстві на фундаментальних правах людини — всього того, що вимагає даний історично визначений режим законності). Правозаконність розглядається як категорія іманентна праву громадянського суспільства, яка розкриває його особливості, що за сутністю якісно відрізняється від права влади [8, с. 265-275]. У такому розумінні режим законності може існувати лише в демократичній державі.

Українські науковці, проаналізувавши і узагальнивши наявну літературу щодо законності, визначають її у декількох вимірах: 1) як принцип здійснення державою владних повноважень (вимога законодавчого закріплення компетенції владних структур, ухвалення рішень у межах компетенції та на підставі закону, дотримання у діяльності державних структур конституційних прав і свобод людини); 2) як принцип поведінки фізичних осіб у сфері права (реальна можливість здійснення суб'єктом права наданих йому прав за умови неухильного виконання покладених на нього обов'язків, конституційного закріплення правового статусу особи; можливість звернутися за судовим захистом власних прав та

наявність ефективних засобів юридичної відповідальності); 3) як принцип побудови системи нормативних актів (ієрархічність цієї системи, відповідність законів і підзаконних актів конституції держави); 4) як режим соціально-політичного життя (вимога точного і неухильного виконання законів та заснованих на них підзаконних актів усіма суб'єктами права), що визначає реальність писаного права та ступінь його втілення [12, с. 498].

Український юрист Н. Оніщенко зазначає, що, розглядаючи законність як самостійний елемент механізму державно-правового регулювання, її можна розуміти як стан відповідності суспільних відносин законам і підзаконним актам. Законність спирається на певний механізм регулювання, що є властивим правовим відносинам, забезпечується можливістю застосування механізму державного примусу. Однак, наголошує науковець, законність не може спиратися тільки на примус (фізичного чи психологічного спрямування), її витoki – інтереси і потреби людей, а конкретніше – права суб'єктів правовідносин, використання яких завжди залежить від виконання іншими учасниками цих відносин юридичних обов'язків [7].

Юридичний обов'язок і законність найкраще поєднуються в понятті “конституційний обов'язок додержуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей”. Даний обов'язок розуміється як закріплена в конституційно-правових нормах вимога держави щодо моделі поведінки громадян та всіх осіб, які перебувають на території України на законних підставах. Український науковець О. Білоскурська зазначає, що це один з основних конституційних обов'язків, який становить собою необхідність підпорядкування поведінки людини і громадянина волі українського народу, вираженої в нормах Основного Закону та законах України, узгодженої з політикою держави з метою забезпечення реалізації функцій Конституції та законів в межах і порядку, передбачених Конституцією і законами України, та вияву поваги до прав і свобод, честі і гідності інших людей [3, с. 105].

Російський науковець О. Кдлян розглядає законність як один із чинників впливу на правову поведінку особи. Вона розуміє законність як соціальний режим, як принцип, як метод діяльності всіх суб'єктів правової системи. Науковець наголошує, що законність – це поєднання принципів (ідей), вимог, які є в основі діяльності суб'єктів права і спрямування цієї діяльності до впорядкованості. На її думку, права і обов'язки особи й інших суб'єктів права, що закріплені у внутрішньому і міжнародному праві і зорієнтовані на здійснення вимог законності в діяльності індивідів, є частиною механізму впливу законності на поведінку особи. Крім теоретичних моделей поведінки особи, які визначаються в нормах законів, особливо в правах та обов'язках суб'єктів права, на фактичну поведінку особи впливає наявний стан законності в суспільстві. Вимоги законності орієнтують особу на активне використання своїх прав, засобів їх захисту, а також на найбільш повне і точне виконання своїх обов'язків – зазначає О. Кдлян [4].

У режимі законності виділяють суб'єкт і об'єкт. До суб'єктів законності, в першу чергу, відносять дер-

жавні органи і посадових осіб, для яких це спеціальний обов'язок. Громадяни також можуть і повинні вимагати чіткого виконання законодавчих приписів. Тому суб'єктами режиму законності вважаються посадові особи, органи держави, громадяни й громадські утворення, тобто всі носії суб'єктивних прав. А об'єктом законності, як сукупності відповідних вимог вважається поведінка (свідомість, воля, вчинок) юридично зобов'язаних осіб [6, с. 255].

Отже, у теорії держави і права юридичний обов'язок розглядається у декількох аспектах: 1) як складова норми права; 2) як елемент правового статусу особи; 3) як елемент правовідносин; 4) як складова дії права; 5) як етап механізму правового регулювання. Фіксація і реалізація юридичного обов'язку тісно пов'язана із рівнем законності, який існує в певному суспільстві. Законність як принцип демократичної держави означає, що всі члени суспільства в процесі своєї життєдіяльності виконують свої обов'язки. Фактично законність як правовий режим, який функціонує в певному суспільстві, є результатом виконаного юридичного обов'язку дотримуватися законів і Конституції держави.

Для того, щоб у суспільстві дотримувались принципи законності, зміст законів повинен бути зрозумілим для суспільства (офіційно розтлумачений). В українському законодавстві часто можна зустріти норми права, в яких закріплено обов'язок, але суб'єкт визначений нечітко. Особливо це стосується обов'язків держави, яка повинна створити відповідні умови для забезпечення прав людини і громадянина. Однак, коли в законі не прописане конкретне міністерство чи інший орган державної влади, який повинен виконати обов'язок, то знайти представника (представників влади), які його виконують чи будуть нести відповідальність за його невиконання, практично неможливо. Очевидно, щоб юридичний обов'язок був виконаний, про нього повинні бути поінформовані суб'єкти, які повинні його виконати й особи, які зацікавлені у виконанні обов'язку, бо від цього залежить їхня можливість скористатися своїми правами. Перші будуть намагатися виконати обов'язок або будуть готові до відповідальності за його невиконання, а другі будуть контролювати виконання обов'язку, бо їм потрібно скористатися своїми правами.

Рівень виконання особами, громадянами, представниками влади юридичних обов'язків найкраще характеризує рівень дотримання законності в суспільстві. Для того, щоб законність була не ідеалізованою категорією, а справді стала характеристикою життя певного суспільства, величезна увага повинна приділятися якості законів. Дотримання чинних законів повинно відбуватися на всіх етапах створення юридичних обов'язків. У цьому процесі важливо дотримуватися наступних правил: 1) визначати обов'язки, які не порушують основних прав і свобод людини і громадянина 2) закріплювати обов'язки, які справді необхідні для нормальної життєдіяльності суспільства на певному етапі його розвитку; 3) узаконювати нові обов'язки відповідно до норм чинного законодавства; 4) повідомляти суспільство і особливо суб'єктів, які повинні виконувати нові обов'язки про їх зміст; 5) контролювати за виконанням обов'язків за допо-

могою органів державної влади, а також суб'єктів, які зацікавлені в їх виконанні; 6) вимагати відповідальності за невиконання обов'язків. Цей прямий взаємозв'язок між обов'язками і законністю свідчить, що, з

одного боку, законність не може існувати в суспільстві, де не виконуються обов'язки, і, з другого боку, обов'язки не можуть бути виконаними в суспільстві, де немає законності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев С. С. Тайна права. Его понимание, назначение, социальная ценность [Электронный ресурс] / С. С. Алексеев. – М.: Изд-во НОРМА, 2001. – 176 с. – Режим доступа: http://www.juristlib.ru/book_8755.html.
2. Алексеев С. С. Теория права / Алексеев С. С. – М.: Изд-во БЕК, 1995. – 320 с.
3. Білоскурська О. В. Конституційний обов'язок додержуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02 / Білоскурська О. В. – К., 2008. – 201 с.
4. Кдлян Е. Л. Законность как фактор воздействия на правовое поведение личности (вопросы теории) [Электронный ресурс] / Е. Л. Кдлян. – Режим доступа: www.muh.ru/content/091030_asp_Kdlyan.doc.
5. Марксистско-ленинская общая теория государства и права. Основные институты и понятия / [отв. ред. Г. Н. Манов; председатель ред. совета В. М. Чхиквадзе]. – М.: Юрид. лит., 1970. – 624 с.
6. Общая теория права: учебник для юрид. вузов / [Дмитриев Ю. А., Казьмин Н. Ф., Лазарев В. В. и др.]; под общ. ред. А. С. Пиголкина. – [2-е изд., исправ. и доп.]. – М.: Изд-во МГТУ им. Н. Э. Баумана, 1996. – 384 с.
7. Оніщенко Н. Принцип законності: природа та сутність в умовах демократичних змін [Електронний ресурс] / Н. Оніщенко // Віче. – 2012. – № 12. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/3163/>
8. Проблемы общей теории права и государства: учебник для вузов / [под общ. ред. В. С. Нерсисянца]. – М.: Норма, 2008. – 832 с.
9. Рабинович П. М. Основы загаліної теорії права та держави: [навч. посібник] / Рабинович П. М. – [10-е вид., доп.]. – Львів: Край, 2008. – 224 с.
10. Радко Т. Н. Теория государства и права: [учебник для бакалавров] / Радко Т. Н. – Москва: Проспект, 2012. – 496 с.
11. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: [підручник] / О. Ф. Скакун; [пер. з рос.]. – [2-е вид.]. – Харків: Консум, 2005. – 656 с.
12. Шемшученко Ю. С. Законність / Ю. С. Шемшученко, С. В. Бобровник // Юридична енциклопедія: в 6 т. / [редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова) та ін.]. – К.: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. П. М. Бажана, 1998–2004. – Т. 2: Д–Й. – 1999. – С. 498–499.
13. Ющик А. И. Диалектика права: в 2 кн. / Ющик А. И. – К.: Ред. журн. «Право Украины»; Ін Юре, 2013. – Кн. 1: Общее учение о праве (Критический анализ общеправовых понятий). – Ч. I. – 2013. – 456 с.

REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED

1. Alekseev S.S. Tajna prava. Jego ponimaniye, naznachenije, sotsialnaja tcennost [Elektronnyj resurs] / S. S. Alekseev. – M.: Izd-vo NORMA, 2001. – 176 S. – Rezhym dostupu: http://www.juristlib.ru/book_8755.html; Secret of law. It understanding, appointment and social value.
2. Alekseev S.S. Teorija prava / Alekseev S. S. – M.: Izd-vo BEK, 1995. – 320 s.; Theory of law.
3. Biloskurska O.V. Konstytutsiynyj obovyazok doderzhuvatysya Konstytutsiyi Ukrainy ta zakoniv Ukrainy, ne posyagaty na prava I svobody, chest I gidnist inshyh ludej: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.02 / Biloskurska O.V. – K., 2008. – 201 s.; The constitutional obligation is to observe the Constitution of Ukraine and laws of Ukraine, not to impinge upon rights and liberties, honor and dignity of other people.
4. Kdlyan E.L. Zakonnost kak faktor vozdejsviya na pravovoye povedeniye lichnosti (voprosy teorii) [Elektronnyj resurs] / E.L. Kdlyan. – Rezhym dostupu: www.muh.ru/content/091030_asp_Kdlyan.doc; Legality as factor of influence on legal behavior of person (issues of theory).
5. Marksistsko-leninskaja obschaja teorija gosudarstva I prava. Osnovnyje instituty I ponyatiya / [otv. red. G. N. Manov; predsedatel red. soveta V. M. Chhikvadze]. – M.: Jurid. lit., 1970. – 624 s.; Marxist-Leninist general theory of state and law. Basic institutes and notions.
6. Obschaja teorija prava: uchebnik dlja jurid. vuzov / [Dmitriev J. A., Kazmin N.F., Lazarev V.V. I dr.]; pod obsch. Red. A.S. Pigolkina. – [2-e izd., isprav. i dop.]. – M.: Izd-vo MGTU im. N. E. Baumana, 1996. – 384 s.; General theory of law: course for legal institutes of higher education.
7. Onischenko N. Pryntsyp zakonnosti: pryroda ta sutnist v umovah demokratychnyh zmin [Elektronnyj resurs] / N. Onischenko // Viche. – 2012. – № 12. – Rezhym dostupu: <http://www.viche.info/journal/3163/>; Principle of legality: nature and essence in conditions of democratic changes.
8. Problemy obschej teorii prava I gosudarstva: uchebnik dlja vuzov / [pod obsch. red. V. S. Nersesjantsa]. – M.: Norma, 2008. – 832 s.; Problems of general theory of law and state: course for institutes of higher education.
9. Rabinovyh P.M. Osnovy zagalnoyi teorii prava ta derzhavy: [navch. posibnyk] / Rabinovyh P.M. – [10-e vyd., dop.]. – Lviv: Kray, 2008. – 224 s.; Basis of general theory of law and state: [training aids].
10. Radko T.N. Teorija gosudarstva I prava: [uchebnik dlja bakalavrov] / Radko T.N. – Moskva: Prospekt, 2012. – 496 s.; Theory of state and law: course for bachelor.
11. Skakun O.F. Teoriya derzhavy I prava [pidruchnyk] / O.F. Skakun; [per. z ros.]. – [2-e vyd.]. – Harkiv: Konsum, 2005. – 656 s. Theory of state and law: [textbook].
12. Shemshuchenko Y.S. Zakonnist / Y.S. Shemshuchenko, S.V. Bobrovnyk // Yurydychna entsyklopediya v 6 t. / [redkol.: Y. S. Shemshuchenko (golova) ta in.]. – K.: Vyd-vo «Ukrainska entsyklopediya» im. P. M. Bazhana, 1998–2004. – T. 2: D–Y. – 1999. – S. 498–499.; Legality.
13. Yuschyk A.I. Dialektyka prava: v 2 kn. / Yuschyk A.I. – K.: Red. zhurn. «Pravo Ukrainy»; In Yure, 2013. – Kn. 1: Obscheje uchenije o prave (Kriticheskij analiz obschepравovyyh ponjatij). – Ch. I. – 2013. – 456 s.; Dialectic of law: in 2 book. The book 1: General teaching about law (critical analysis of general legal notions).

Legal duties and legality: theoretical aspects their interaction Karmanjuk O.

Abstract. The author analyzed theoretical features of notions “legal duties” and “legality”. There are considered categories, which combined these notions. Also interaction of legal duties and legality are researched. The rules, which make better realization of legal duties and consequently improve legality in society, are defined in this article.

Keywords: legal duties, legal construction, legality, subjects and objects of legality, legal relations, law and order.

Юридические обязанности и законность: теоретические аспекты взаимодействия

Е. П. Карманюк

Аннотация. В статье определены теоретические особенности понятий «юридические обязанности» и «законность», найдены категории, которые объединяют эти понятия, определено взаимное влияние указанных понятий, сформулированы правила, которые содействуют реализации юридических обязанностей и соответственно поддержанию законности в обществе.

Ключевые слова: *юридические обязанности, юридическая конструкция, законность, субъекты и объекты законности, правоотношения, правопорядок.*